Частична предварителна оценка на въздействието	
Институция: Министерство на образованието и науката	**Нормативен акт: Проект на Постановление на Министерския съвет за откриване на Институт „Център за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев““ като основно звено в структурата на Софийския университет „Св. Климент Охридски“**
◉ Не е включен в законодателна/оперативна програма на Министерския съвет	○ Включен е в законодателната/оперативната програма на Министерския съвет за:
Лице за контакт: Росица Колева, директор на дирекция „Висше образование“ в Министерството на образованието и науката	**Телефон и ел. поща:** Тел.: 02 9217 616 e-mail: rosi.koleva@mon.bg

1. Проблеми за решаване:

1.1. Кратко опишете проблема/проблемите и причините за неговото/тяхното възникване. По възможност посочете числови стойности.

Проблем: Липса на самостоятелна, модерна и международно конкурентоспособна академична структура в Софийския университет, която да обедини усилията за изследване, опазване и популяризиране на средновековното славяно-византийско културно наследство и да осигури устойчиво развитие на научните изследвания и образованието в тази област.

Софийският университет „Св. Климент Охридски“ е първото висше училище в България и естествен наследник на дългогодишната културна и просветна традиция на народа ни. Като водещ научен център на Балканите, днес той е най-големият и престижен университет у нас, включващ 16 факултета и предлагащ над 150 бакалавърски специалности. СУ е национален лидер във висшето образование, научните изследвания, културата и информационния обмен, с високо международно признание. Университетът съчетава върхови постижения в преподаването и научната дейност с активно участие в оформянето на политики с национално, регионално и глобално значение, като по този начин допринася за утвърждаването на България в световното научно и образователно пространство. Софийският университет се отличава се с високо качество на обучението в широк спектър от направления и с водещи позиции в научните изследвания. Това се потвърждава от устойчиво високите резултати в публикации и цитирания, отразени както в националните рейтинги, така и в международните научни бази данни.

Стремежът на университета е да затвърди своето място сред водещите световни академични институции, като непрекъснато инвестира в модерни научни и иновативни решения, насочени към преодоляване на глобалните предизвикателства. Сред тях особено значимо е опазването и

популяризирането на културно-историческото наследство – ключов фактор за съхраняване на националната идентичност, социална кохезия и развитие на мултикултурния диалог. На практика тези усилия създават предпоставки за разширяване на културния, поклоническия и конгресния туризъм, в които България вече се утвърждава като конкурентна и предпочитана дестинация.

Софийският университет „Св. Климент Охридски“ традиционно е водещ център в опазването и популяризирането на културно-историческото наследство. Университетът обединява експертизата в ключови области като археология, история, етнология, класическа филология, старобългаристика, туризъм, право, музейно дело и библиотекознание, като подготвя висококвалифицирани специалисти за всички аспекти на тази сложна материя.

Създаването на нов Институт „Център за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев““ представлява стратегическа стъпка за затвърждаване на лидерските позиции на СУ в тази област. Той ще допринесе за развитието на хуманитарните науки, особено в сферата на медиевистиката, и ще превърне университета в ключов изследователски център за Балканите и Югоизточна Европа.

Новият институт стъпва върху стабилната основа на успешно функциониращия „Център за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев““, създаден на 14 май 1986 г. по инициатива на Академичния съвет и в изпълнение на завещанието на проф. Иван Дуйчев – световноизвестен медиевист и член на 11 чуждестранни академии. Уникалността на този акт се състои в това, че домът на професора, неговата богата лична библиотека и ценна колекция от ръкописи и архивни документи формират ядрото на научното звено – безпрецедентен пример в българската академична практика.

В ЦСВП „Проф. Иван Дуйчев” се обучават всяка година студенти (редовно и задочно обучение) от Исторически факултет, Факултета по славянски филологии и от специалността „Библиотечно дело и научна информация” от СУ „Св. Климент Охридски”. Със своята материална база и интердисциплинарен научен състав ЦСВП „Проф. Иван Дуйчев” привлича много дипломанти и специализанти, които имат уникалната възможност да работят на място с оригинални средновековни ръкописи и документи и да се специализират в реставраторската лаборатория на Центъра.

Днес Центърът „Иван Дуйчев“ притежава най-голямата колекция от средновековни ръкописи в България – 466 археографски единици от IX–XIX век, включително 120 славянски ръкописа от XIV–XIX век, 220 ориенталски (арабографични) кодекса от XVII–XIX век и над 150 старопечатни книги. Сред тях се открояват изключително ценни кирилски палеотипи, отпечатани във венецианските печатници през XVI век, като например Четвероевангелието на Винченцо Вукович от 1547 г.

Това превръща Центъра, а с него и Софийския университет, в уникална изследователска и преподавателска база за изучаване на писмените традиции на Балканите през Средновековието и епохата на Възраждането, привличайки учени от цял свят. Все още в процес на изследване, колекцията от гръцки ръкописи обещава да се окаже един от най-богатите източници за културната история на славяно-византийския свят.

Изключителният ресурс, с който разполага Центърът, го утвърждава като значим научен център, а новоучреденият институт ще надгради тази роля, превръщайки го в ключово средище за научни изследвания и върхови постижения. Този ресурс бе решаващ фактор България да бъде избрана за домакин на XXI Световен конгрес по византинистика (2011) с безпрецедентните 1560 участници, както и на конгреса на Световната библейска асоциация през 2024 г. със 750 участници от цял свят. Институтът ще има водеща роля в организацията на Световния конгрес по религиозни науки, който ще се проведе в София през 2029 г. по инициатива на Световната асоциация на университетите, изучаващи религиозни науки (Болоня). В рамките на инфраструктурния проект RESILLENCE-ri.eu (стартирал 2022 г.), обединяващ 16 европейски университета, сред които и СУ, бяха осъществени 44 краткосрочни специализации на млади учени от 24 страни. Фактът, че 14 от тях – приблизително една трета – се проведоха в Център „Иван Дуйчев“, е категорично потвърждение за високия международен престиж на звеното и на Университета.

Това начинание стъпва върху солидна основа: вече съществуващия Център за славяно-византийски проучвания „Иван Дуйчев“, утвърдените магистърски и докторантски програми и активното участие на академичния състав на университета. Благодарение на тяхната експертиза и ангажираност, институтът ще може да реализира иновативни изследвания и да изгради международно признат образователен и научен център. През своите 40 години съществуване Центърът за славяно-византийски проучвания „Иван Дуйчев“ е реализирал впечатляващи резултати, които утвърждават неговия авторитет в национален и международен мащаб.

Академичният състав на Центъра е ръководил и участвал в 12 успешно завършени научни проекта, финансирани от Фонда за научни изследвания (ФНИ) за периода 2008–2025 г., както и в 8 проекта по вътрешноуниверситетския ФНИ. Екипът е бил част от 8 международни проекта, 4 от които са в процес на изпълнение. В резултат на научната дейност са издадени над 80 научни труда в 12 издателски серии, като по-голямата част от тях са авторски разработки на сътрудниците на Центъра.

Центърът е организирал 16 тематични изложби, сред които: 2 в Япония, представящи подбрани образци от ръкописната сбирка; 1 в Страсбург с ръкописи и старопечатни книги; 1 в Малта, посветена на славянски ръкописи и свитъци; 3 в София, последната от които е проведена през 2011 г. в рамките на Световния конгрес по византинистика. Освен това са реализирани 16 постерни изложби, част от които в партньорство с Института по културата към Министерството на външните работи. Центърът е бил водещ организатор или партньор в 36 международни научни конференции. В рамките на своите програми са обучени 16 докторанти и над 20 специализанти. Членовете на академичния състав са активни участници в редица международни организации, сред които: Славистичният клас към Академия Амброзиана (Милано); Академични фондации в Германия; Асоциацията на медиевистите в България, както и други специализирани международни структури.

Тези постижения свидетелстват за значимия принос на Центъра към изследването на средновековното славяно-византийско наследство и утвърждават неговата роля като водеща академична институция.

Реставрационната лаборатория на Центъра е водеща консултативна инстанция за повечето сродни звена в страната. В нея са реставрирани изцяло или частично над 40 ръкописа от ценната сбирка. Благодарение на своя висок авторитет в научните среди, Центърът е предпочитан партньор и притегателен център за множество дарители. В периода 2000–2025 г. във фондовете на библиотеката са постъпили като дарение 42 ръкописа и ръкописни фрагменти, както и 12 старопечатни издания. Така Софийският университет се утвърждава като уникално академично средище, което не само изследва, но и активно съдейства за съхраняването на значими артефакти от нашето културно-историческо наследство.

Въз основа на изложеното можем да подчертаем, че трансформирането на звеното в Институт ще разшири значително обхвата на научните изследвания в областта на медиевистиката и хуманитаристиката. Новата структура ще позволи:

- разширяване на реставрационно-консервационните дейности;
- изследване и публикуване на нумизматичната колекция;
- модернизиране на методите за научни изследвания.

Комбинацията от тези възможности с достиженията на дигиталната хуманитаристика ще осигури устойчиво развитие и дигитализация, както и повишаване качеството на обучението.

Преобразуването на звеното в Институт „Център за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев““ ще отключи значително по-голям потенциал както за академичния екип, така и за самия институт. Научната дейност ще бъде насочена към генериране на нови знания и приложни продукти, както и към разширяване на образователния капацитет на Университета в сферата на славяно-византийските културноисторически, политически и икономически връзки. Обединявайки византинистиката и палеославистиката, институтът ще бъде уникална по рода си мултидисциплинарна структура в Европа и света, развиваща иновативни изследвания и експертна дейност за идентифициране, опазване и популяризиране на културното наследство на Република България чрез прилагане на съвременни дигитални технологии в хуманитаристиката, със специален фокус върху богатото наследство на славяно-византийския културен ареал.

Софийският университет „Св. Климент Охридски“ традиционно заема водещо място по отношение на образованието в областта на хуманитарните науки, като особено се отличава с приноса си в изследването на средновековното културно-историческо и книжовно наследство. През 2002 г. Университетът въведе първата у нас магистърска програма „Опазване на средновековното книжовно наследство“, специализирана в ръкописните традиции на Балканите, чиято основна база стана СЦВП „Иван Дуйчев“. В съответствие с глобалните процеси на дигитализация и внедряване на иновативни практики, ресурсите на звеното вече са дигитализирани и достъпни онлайн. Подготвя се и електронна версия на каталога на гръцките ръкописи. Трансформирането на звеното в институт ще създаде предпоставки за още по-интензивни иновативни разработки и научни изследвания в сферата на палеославистиката, балканската културна история и византинистиката.

Създаването на Институт „Център за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев““ в рамките на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ ще обогати академичния профил на висшето училище, ще запълни важна външнополитическа ниша и ще предостави научно обосновани ресурси за подчертаване на значимия културен принос на България към духовното оформяне на Европейския континент още от древността.

Необходимо е да се отбележи, че в някои балкански държави вече функционират полу-академични структури, чиято цел е „доизграждане“ на национални идентичности в ущърб на историческата истина. От българска страна е наложително да се създаде чисто академично звено, което да отстоява националните интереси в областта на палеославистиката и средновековната история.

Институтът ще се развива в съответствие със съвременните изисквания към изследователските практики – както в България, така и в Европа – където науката и иновациите са основа за формиране на обективни знания, толерантност и взаимно подпомагане, ще допринесе за развитие в областта на докторантското обучение и подготовката на висококвалифицирани млади учени в различни направления на медиевистичните изследвания.

С оглед на своите постижения и потенциал, Институтът се очаква да се утвърди като водещ научноизследователски център в следните области:

- изучаване на средновековното книжовно наследство (кодикология, палеография, филигранология и др.);
- изследване на средновековната политическа и културна история на Балканите;
- анализ на специфичните проявления на средновековната култура – манастирски центрове, храмове, книжовни практики и др.

Създаването на Института е стратегическа инвестиция в развитието на Софийския университет. Тази стъпка е от ключово значение за модернизацията на научната инфраструктура, повишаването на международната конкурентоспособност и утвърждаването на Университета като национален лидер в научните изследвания и иновациите в областта на хуманитаристиката.

Институтът ще се фокусира върху комплексни изследвания на средновековното културно наследство на Балканите, обхващащи история, археология, литература, история на изкуството и културата на славяно-византийския ареал, както и историческата памет на балканските общности.

Въпреки доказания академичен и експертен капацитет, настоящата организационна форма на Центъра създава съществени административни ограничения. По-конкретно, центърът:

- не разполага със самостоятелен бюджет и административна автономност;
- не позволява дългосрочно кадрово планиране и разширяване на академичния състав;
- ограничава институционалната видимост при участие в мащабни международни консорциуми;
- създава административни затруднения при управление на комплексни интердисциплинарни проекти.

В отговор на тази необходимост в Министерството на образованието и науката постъпи предложение от ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ за откриване на основно звено в структурата на висшето училище - Институт „Център за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев““ в съответствие с разпоредбите на чл. 25, ал. 2 и чл. 26б, ал. 1 от Закона за висшето образование (ЗВО) и въз основа на решения на Академичния съвет на висшето училище, протокол № 4 от 25.02.2026 г., както и посочените по-горе мотиви за откриване на института в структурата на СУ.

С промените в Закона за висшето образование от 2004 г. институтите са определени като основни звена на висшите училища. Съгласно разпоредбата на чл. 26б от ЗВО институтът обединява академичен състав за извършване на дългосрочна научноизследователска дейност. Структурата му, конституирането и функциите на неговите органи за управление се определят от Академичния съвет на висшето училище.

Откриването на институт като звено в структурата на висше училище става с акт на Министерския съвет (МС) по предложение на министъра на образованието и науката (чл. 9, ал. 3, т. 3а от ЗВО). За това не е необходима положителна оценка на съответен проект от Националната агенция за оценяване и акредитация. Достатъчно е предложение на ректора, подкрепено с решение на академичния съвет, в чиито правомощия е да предлага откриването, преобразуването и закриването на основни звена и филиали в структурата на висшето училище (чл. 30, ал. 1, т. 3 от ЗВО).

Правна рамка по отношение на идентифицирания проблем:

- **чл. 25, ал. 1 от Закона за висшето образование (ЗВО)** - Висшето училище включва в структурата си основни звена, обслужващи звена и филиали;
- **чл. 26б, ал. 1 от ЗВО** - Институтът е основно звено на висшето училище, което обединява академичен състав за извършване на дългосрочна научноизследователска дейност;
- **чл. 9, ал. 3, т. 3, б. а от ЗВО** - Въз основа на искане на съответното висше училище и/или по предложение на министъра на образованието и науката Министерският съвет открива, преобразува и закрива извън случаите по ал. 2, т. 1 факултети, институти, филиали, колежи, както и териториално изнесени звена и поделения в чужбина;
- **чл. 10, ал. 1 и ал. 2 от ЗВО** - Държавен орган за осъществяване на националната политика във висшето образование е министърът на образованието и науката. Министърът на образованието и науката прави предложение пред МС по чл. 9, ал. 3, т. 1-11 от ЗВО;
- **чл. 30, ал. 1, т. 3 от ЗВО** - Академичният съвет е орган за ръководство на учебната и научната дейност на висшето училище, който прави предложения в случаите по чл. 9, ал. 3, т. 3 от ЗВО.

1.2. Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

Разрешаването на описания по-горе проблем не може да се осъществи в рамките на съществуващото законодателство, чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности.

1.3. Посочете защо действащата нормативна рамка не позволява решаване на проблема/проблемите

Съгласно действащата нормативна рамка структурни промени във висшите училища в Република България се извършват с акт на МС или НС. На основание чл. 9, ал. 3, т. 3, буква „а“ от ЗВО за разрешаването на описания проблем следва да се приеме акт от Министерския съвет.

1.4. Посочете задължителните действия, произтичащи от нормативни актове от по-висока степен или актове от правото на ЕС.

Неприложимо.

1.5. Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?

Не са извършвани последващи оценки.

2. Цел:

Приемането на акта на МС за създаване на Институт „Център за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев““ в структурата на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, ще надгради съществуващия капацитет чрез изпълнение на функции, които не могат да бъдат реализирани в рамките на действащата структура. Сред тях са:

- Координиране и развитие на интердисциплинарни научни изследвания в областта на славистиката, византологията, балканските и източноевропейските изследвания;
- Организиране на национални и международни конференции, семинари и школи, насочени към обмяна на знания и опит между учени от България и чужбина;
- Създаване и поддържане на специализирани бази данни и дигитални ресурси, включително електронни каталози, архиви и библиотеки с редки и ценни издания;
- Издателска дейност – публикуване на монографии, сборници, периодични издания и преводна литература, свързана с предмета на института;
- Разработване и прилагане на образователни програми за студенти, докторанти и постдокторанти, както и курсове за продължаващо обучение;
- Участие в международни научни мрежи и проекти, финансирани от европейски и други програми;
- Популяризиране на българската културна и историческа идентичност чрез публични лекции, изложби, дискусии и медийни участия;
- Подпомагане на научноизследователската работа на младите учени чрез предоставяне на стипендии, грантове и възможности за стажове;

- Изграждане на партньорства с държавни институции, неправителствени организации и частния сектор за реализиране на съвместни инициативи и проекти.

Посочете определените цели за решаване на проблема/проблемите, по възможно най-конкретен и измерим начин, включително индикативен график за тяхното постигане. Целите е необходимо да са насочени към решаването на проблема/проблемите и да съответстват на действащите стратегически документи.

3. Заинтересовани страни:

Пряко заинтересовани страни:

1. Академична общност на СУ „Св. Климент Охридски“
    - Преподаватели и изследователи: около 2 800 души (по данни на СУ).
    - Докторанти: приблизително 1 500 души (по данни на СУ).
    - Студенти: около 20 000 души (по данни на СУ), като значителен брой от тях изучават специалности, свързани със славистика, история, филология и културология.
2. Научната общност в България
    - Българска академия на науките (БАН): над 3 000 учени (по данни на БАН).
    - Други университети и научни институти: десетки хиляди преподаватели и изследователи в страната.
3. Дарители и спонсори, които подпомагат дейността на по съхраняване на културното наследство, популяризиране на българската култура.
    - Брой дарени ръкописи и фрагменти (2000–2025) - 42.
    - Брой дарени старопечатни издания (2000–2025) - 12.
4. Министерство на образованието и науката като институция, провеждаща държавната политика в областта на образованието с фокус върху развитието на научния потенциал на страната, международно признание на българската наука.
5. Международната академична общност
    - Партньорски университети и институти: стотици по света, с които СУ има двустранни споразумения.
    - Участници в международни проекти: хиляди учени от Европа и извън нея.

Косвено заинтересовани страни:

6. Ученици и учители в средното образование
    - Ученици в гимназиален етап: над 200 000 души (по данни на НСИ за учебната 2023/2024 г.).
    - Учители по история, литература и чужди езици: над 30 000 души (по данни на МОН).
7. Културни институции и музеи

- Национални музеи и галерии: десетки институции, посещавани ежегодно от над 2 милиона души (по данни на Министерство на културата).
- Регионални музеи и читалища: стотици институции в цялата страна.

8. Държавни институции и местна власт
    - Министерство на културата, Министерство на образованието и науката, Министерство на външните работи: ключови партньори при реализиране на международни проекти и популяризиране на българската култура.
    - Общини: потенциални партньори при организиране на културни събития и образователни инициативи.
9. Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ - партньор в съхранението и популяризирането на книжовното наследство. Обогатяване на националния културен фонд.
10. Широката общественост
    - Граждани на България и чуждестранни туристи: потенциални ползватели на резултатите от научните изследвания и участници в културни събития, организирани от института.

Посочете всички потенциални заинтересовани страни/групи заинтересовани страни (в рамките на процеса по извършване на частичната предварителна частична оценка на въздействието и/или при обществените консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове), върху които предложенията ще окажат пряко или косвено въздействие (бизнес в дадена област/всички предприемачи, неправителствени организации, граждани/техни представители, държавни органи/общини и др.).

4. Варианти на действие. Анализ на въздействията.

Липса на самостоятелна, модерна и международно конкурентоспособна академична структура в Софийския университет, която да обедини усилията за изследване, опазване и популяризиране на средновековното славяно-византийско културно наследство и да осигури устойчиво развитие на научните изследвания и образованието в тази област.

Вариант 1 „Без действие“:

Описание:

Без създаването на Института „Център за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев““ като основно звено в структурата на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ съществува риск от разпиляване на научния потенциал и невъзможност за постигане на синергия между различните направления в славистиката и византологията. Това би довело до загуба на конкурентоспособност спрямо водещите европейски и световни центрове за изследване на славянската и византийската култура и история, както и до затруднено участие в мащабни международни проекти и програми за финансиране. В резултат на това ще бъдат ограничени възможностите за развитие на млади учени и за модернизация на научната инфраструктура, което от своя страна може да намали видимостта и влиянието на българската наука в тази стратегически важна област и да доведе до маргинализиране на българския принос в световната

хуманитаристика. Освен това, без координирано звено ще бъде трудно да се осъществи ефективно съхраняване, дигитализиране и популяризиране на богатото културно-историческо наследство, свързано със славянската и византийската цивилизации. Липсата на интеграция между отделните факултети и катедри в университета, работещи в тази област, би довела до дублиране на усилия и неефективно използване на ресурсите, а това неизбежно ще се отрази негативно върху подготовката на висококвалифицирани специалисти, способни да отговорят на нуждите на съвременния пазар на труда и на обществото като цяло. Подобен пропуск би означавал и пропуснати ползи за развитието на културния туризъм и за утвърждаването на България като привлекателна дестинация за научен и културен обмен.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

При приложението на този вариант не се идентифицират положителни въздействия върху нито една от заинтересованите страни.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

В случай на прилагане на този вариант на действие ще е налице негативно въздействие за Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Ако не бъде открит Институтът „Център за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев““ ще настъпят икономически, социални и екологични пропуски.

От икономическа гледна точка, липсата на автономна институционална структура ще ограничи възможностите за привличане на големи европейски и международни грантове, което ще намали финансовите ресурси за изследвания, реставрация и дигитализация на средновековното наследство. Това ще попречи на развитието на фондовете, ще ограничи публичните експозиции и ще намали потенциалните приходи от туризъм, лицензиране и комерсиални публикации. Освен това, невъзможността да се предложат специализирани магистърски и докторски програми ще доведе до отлив на млади таланти към чуждестранни университети, отслабвайки конкурентоспособността на България в глобалния научен пазар.

В социален план, отсъствието на систематично дигитализирани и отворени онлайн ресурси ще ограничи достъпа до културното наследство. Липсата на международни конференции, изложби и постерни събития ще затрудни популяризирането на славяно-византийското наследство и ще намали обществената информираност. Без структурирана академична подкрепа за реставрация и консервация е възможно влошаване или загуба на ценни артефакти. Дигитализацията позволява да се пазят ценни ръкописи и предмети без да се транспортират, което не вреди на околната среда. Така ще пропуснем възможността да използваме по-екологични методи за тяхното съхранение.

Специфични въздействия: няма

Въздействия върху малките и средните предприятия:

Прилагането на Вариант 1, би ограничило възможностите за сътрудничество между академичната общност и малките и средни предприятия (МСП) в сферата на културния туризъм, дигиталните технологии и реставрационните услуги. Това би намалило потенциала за иновации и създаване на нови продукти и

услуги, свързани с културното наследство, и би ограничило възможностите за растеж и заетост в тези сектори. В резултат, МСП ще пропуснат възможности за развитие и конкурентоспособност на местния и международния пазар.

Административна тежест: няма

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

Вариант 2 „Инициатива за регулаторни мерки с приемане на Постановление на Министерския съвет за откриване на Институт „Център за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев““ като основно звено в структурата на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Приемането на акта на Министерския съвет за създаване на Институт „Център за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев““ отваря широк спектър от възможности и ползи за Софийския университет „Св. Климент Охридски“, академичната общност и цялото общество. Институтът ще осигури нова научноизследователска среда за съвместна работа, където учени от различни дисциплини – история, филология, изкуствознание и консервация – ще могат да работят заедно по общи теми и да споделят ресурси. Наличието на модерна инфраструктура ще привлече международни изследователски грантове, което ще увеличи финансирането на проекти и ще подпомогне млади учени в техния академичен старт. Студентите ще получат достъп до уникални източници и специализирани курсове, богати на практически опит, което ще ги подготви за кариери в академичната сфера, културния сектор и музейното дело. Публичните лекции и изложби, организирани от Института, ще обогатят културния живот в столицата и ще повишат интереса на широка обществена аудитория към нашето славяно-византийско наследство. Партньорствата с национални и чуждестранни университети ще създадат обменни програми, позволяващи на български студенти и преподаватели да се обучават в чужбина и обратно, което ще засили академичната мобилност. Резултатите от изследванията ще се интегрират в учебните програми, като позволят по-актуално и съвременно преподаване на историята и културата на нашия регион. Интегрирането на Института в структурата на университета ще засили имиджа на „Св. Климент Охридски“ като водеща институция в хуманитарните науки, привличайки нови студенти, изследователи и инвестиции, които ще подкрепят дългосрочното развитие на академичната общност и на българското общество като цяло.

Освен това, новият институт ще създаде предпоставки за развитие на интердисциплинарни програми, които да обединяват знания от различни области и да подготвят специалисти с комплексни умения. Той ще се превърне в притегателен център за водещи учени от цял свят, които ще допринесат за повишаване на качеството на научните изследвания в България. Чрез активното си участие в международни научни мрежи, институтът ще популяризира българската култура и история в световен мащаб. Създаването на дигитални архиви и бази данни ще улесни достъпа на изследователи и широката публика до ценни исторически източници. Институтът ще подпомогне и развитието на културния туризъм, като ще предлага

специализирани маршрути и образователни програми, свързани със славяно-византийското наследство. В дългосрочен план, това ще доведе до икономически ползи за региона и ще утвърди България като важен център за хуманитарни изследвания и културен обмен.

Понастоящем в Центъра за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев“ са ангажирани: Проф. дфн Вася Николова Велинова – ръководител; Проф д-р Румен Живков Бояджиев; Доц. д-р Албена Здравкова Миланова; Доц. д-р Светозар Симеонов Ангелов; Гл. ас. д-р Калина Николаева Минчева-Раева; Гл. ас. д-р Александра Филипова Трифонова; R-2 д-р Мария Петрова Полимирова - Димитрачкова.

Институтът „Център за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев““ е разработил проект на Правилник за устройството и дейността му, в който се уреждат структурата, управлението, организацията и дейността на Института, вкл. цели и задачи.

Структурата на Института „Център за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев““ ще включва органи на управление:

1. Научен съвет, конституиран от различни специалисти от факултетите със сроден профил (ИФ, ФСлФ, ФКНФ, ФФ, БогФ) – 19 членове;
2. Съвет на института – оперативен ръководен орган на Института между заседанията на Научния съвет – състои се от всички професори, доценти, главни асистенти и асистенти в института;
3. Директор.

Институтът има и Международен научен съвет, в който членуват утвърдени световноизвестни учени в областта на византологията и палеославинистиката, който е съвещателно-консултативен орган.

Дейността на института вкл. и възнагражденията на академичния състав ще се финансира от бюджета на висшето училище, от участие в национални, европейски и международни проекти и програми и др.

В приходната част на бюджета на Института ще се включват средства от:

1. целеви трансфери от държавния бюджет чрез бюджета на Университета;
2. средства, планирани от бюджета на СУ чрез вътрешноуниверситетски трансфер;
3. национални, европейски и международни програми и проекти;
4. дарения, наследства, завещания и спонсорства.

За откриването на Институт „Център за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев“ са осигурени съответната материално-техническа база, необходимите щатни места за заемане на академични длъжности, както и при необходимост за заемане на длъжности съобразно чл. 53, ал. 1 от ЗВО.

За предложения проект на акт не са необходими допълнителни средства и не се предвиждат допълнителни разходи.

Положителни (икономически/социални/екологични) въздействия:

Създаването на Институт „Център за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев““ ще има значителни положителни икономически, социални и екологични въздействия върху всички заинтересовани страни.

Новата научна структура ще генерира нови висококвалифицирани работни места – както за академични специалисти, така и за технически и административни кадри, което ще укрепи местния пазар на труда. Привличането на международни изследователски проекти и грантове ще увеличи паричните потоци към университета и ще осигури допълнителни ресурси за развитие на инфраструктурата. Институцията ще стимулира културния туризъм, като организира изложби, конференции и образователни маршрути, свързани със славянското и византийско наследство, и по този начин ще повиши приходите на хотели, ресторанти и транспортни компании в региона. От своя страна студентите ще получат достъп до уникални архиви и практически обучения, което ще подобри качеството на образованието и ще повиши тяхната заетост след дипломирането. Публичните лекции и популяризиращи събития на Института ще засилят общественото разбиране за историческото наследство, укрепвайки националната идентичност и социалната сплотеност.

Внедряването на съвременни, „зелени“ методи за консервация ще използва енергоефективни техники и нетоксични материали, което ще намали негативното въздействие върху околната среда.

Институтът ще служи като среда за обмен на добри практики между академичните, културните и обществените организации, което ще повиши ефективността на социалните инициативи, насочени към запазване на наследството. Дългосрочното икономическо и културно обогатяване, генерирано от Института, ще засили репутацията на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ като водещ център за хуманитарни науки, привличайки нови студенти и изследователи от цял свят.

Освен това, новият институт ще създаде предпоставки за развитие на интердисциплинарни програми, които да обединяват знания от различни области и да подготвят специалисти с комплексни умения. Той ще се превърне в притегателен център за водещи учени от цял свят, които ще допринесат за повишаване на качеството на научните изследвания в България. Чрез активното си участие в международни научни мрежи, институтът ще популяризира българската култура и история в световен мащаб. Създаването на дигитални архиви и бази данни ще улесни достъпа на изследователи и широката публика до ценни исторически източници. Институтът ще подпомогне и развитието на културния туризъм, като ще предлага специализирани маршрути и образователни програми, свързани със славяно-византийското наследство. В дългосрочен план, това ще доведе до икономически ползи за региона и ще утвърди България като важен център за хуманитарни изследвания и културен обмен.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Отрицателни (икономически/социални/екологични) въздействия:

В хода на извършените проучвания не се установяват отрицателни въздействия върху заинтересованите страни.

(върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни)

Специфични въздействия: няма

Въздействия върху малките и средните предприятия:

Прилагането на разглеждания вариант ще въздейства положително по отношение на МСП. Създаването на Институт „Център за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев““ ще има значително положително въздействие върху малките и средни предприятия (МСП), особено в сферата на реставрацията, дигитализацията, културния туризъм и издателската дейност.

Институтът може да си сътрудничи с МСП за реализиране на различни проекти – например дигитализация на архиви, разработване на образователни материали, организиране на конференции и семинари, издателска дейност. Това може да доведе до нови приходи и развитие на капацитета на фирмите.

От друга страна Институтът ще привлече учени, изследователи и туристи, интересуващи се от история, култура и археология. Това може да създаде търсене на услуги като хотелиерство, ресторантьорство, транспорт, сувенири и екскурзоводски услуги. МСП в тези сектори могат да се възползват от увеличения поток от посетители.

Административна тежест: Вариант 2 няма да окаже въздействие върху административната тежест.

(въздействията върху малките и средните предприятия; административна тежест)

1.1. Опишете качествено (при възможност – и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални и екологични въздействия, включително върху всяка заинтересована страна/група заинтересовани страни. Пояснете кои въздействия се очаква да бъдат значителни и кои второстепенни.

1.2. Опишете специфичните въздействия с акцент върху малките и средните предприятия и административната тежест (задължения за информиране, такси, регулаторни режими, административни услуги и др.)

Вариант 3 „Нерегулативна намеса“ - В конкретния случай по посочения Проблем не са налице алтернативни възможности за нерегулаторни мерки. Този вариант е неприложим, тъй като решаването на проблема е възможно единствено чрез приемане на постановление на МС, който е компетентен орган да открива, преобразува и закрива факултети, филиали и колежи, както и териториално изнесени звена и поделения в чужбина на висшите училища.

5. Сравняване на вариантите:

Степени на изпълнение по критерии: 1) висока; 2) средна; 3) ниска.

По Проблем 1:

		Вариант 1 „Без действие“	**Вариант 2**
Ефективност	Цел: Откриване на Институт „Център за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев““ като основно звено в структурата на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.	3	1
Ефикасност	Цел: Откриване на Институт „Център за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев““ като основно звено в структурата на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.	3	1

Съгласуваност	Цел: Откриване на Институт „Център за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Дуйчев““ като основно звено в структурата на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.	3	1

1.1. Сравнете вариантите чрез сравняване на ключовите им положителни и отрицателни въздействия.

1.2. Посочете степента, в която вариантите ще изпълнят определените цели, съгласно основните критерии за сравняване на вариантите:

ефективност, чрез която се измерва степента, до която вариантите постигат целите на предложението;

ефикасност, която отразява степента, до която целите могат да бъдат постигнати при определено ниво на ресурсите или при най-малко разходи;

съгласуваност, която показва степента, до която вариантите съответстват на действащите стратегически документи.

6. Избор на препоръчителен вариант.

В хода на анализа се установи, че изборът на Вариант 2 и предприемането на регулаторни мерки би бил най-подходящ за прилагане.

Аргументите за това са свързани със следното:

1. Вариант 2 се отличава с най-висока степен на ефективност, във връзка с неговата целесъобразност и с най-висок потенциал за постигане на целите.

2. Вариант 2 се характеризира с най-висока степен на ефикасност сред идентифицираните варианти на действие с оглед на ефекта за заинтересованите страни и за обществото.

3. Вариант 2 съдържа най-голям потенциал за изпълнение на държавната политика, насочена към развитието на славяно-византийски проучвания и медиевистиката.

Посочете препоръчителните варианти за решаване на поставения проблем/проблеми.

6.1. Промяна в административната тежест за физическите и юридическите лица от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми):

○ Ще се увеличи

○ Ще се намали

◉ Няма ефект

Прилагането на Вариант 2 няма да въздейства по отношение на административната тежест.

1.1. Изборът следва да е съотносим с посочените специфични въздействия на препоръчителния вариант за решаване на всеки проблем.

1.2. Ако се предвижда въвеждането на такса, представете образуването на нейния размер съгласно Методиката по чл. 7а от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

6.2. Създават ли се нови/засягат ли се съществуващи регулаторни режими и услуги от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми)?

○ Да

◉ Не

Прилагането на Вариант 2 няма да засегне съществуващи регулаторни режими и услуги.

1.1. Изборът следва да е съотносим с посочените специфични въздействия на избрания вариант.

1.2. В случай че се предвижда създаване нов регулаторен режим, посочете неговия вид (за стопанска дейност: лицензионен, регистрационен; за отделна стелка или действие: разрешителен, уведомителен; удостоверителен и по какъв начин това съответства с постигането на целите).

1.3. Мотивирайте създаването на новия регулаторен режим съгласно изискванията на чл. 3, ал. 4 от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност.

1.4. Посочете предложените нови регулаторни режими отговарят ли на изискванията на чл. 10 – 12 от Закона за дейностите по предоставяне на услуги.

1.5. Посочете изпълнено ли е изискването на § 2 от Допълнителните разпоредби на Закона за дейностите по предоставяне на услуги.

1.6. В случай че се изменят регулаторни режими или административни услуги, посочете промяната.

6.3. Създават ли се нови регистри от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми)?

○ Да

◉ Не

Прилагането на Вариант 2 няма да доведе до създаването на нови регистри.

Когато отговорът е „Да“, посочете регистрите, които се създават и по какъв начин те ще бъдат интегрирани в общата регистрова инфраструктура.

6.4. По какъв начин препоръчителният вариант въздейства върху микро-, малките и средните предприятия (МСП) (включително по отделните проблеми

◉ Актът засяга пряко МСП

○ Актът не засяга МСП

Предложението засяга МПС по начин, описан в съответните раздели.

Изборът следва да е съотносим с посочените специфични въздействия на препоръчителния вариант.

6.5. Потенциални рискове от прилагането на препоръчителния вариант (включително по отделните проблеми):

Не са налице потенциални рискове от прилагането на Вариант 2 по описания проблем.

Посочете възможните рискове от прилагането на препоръчителния вариант, различни от отрицателните въздействия, напр. възникване на съдебни спорове и др.

7. Консултации:

○ Проведени са консултации

Посочете основните заинтересовани страни, с които са проведени консултации. Посочете резултатите от консултациите, включително на ниво ЕС: спорни въпроси, многократно поставяни въпроси и др.

◉ Предстоят обществени консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове

Провеждането на обществени консултации се осъществява по чл. 26 от Закона за нормативните актове за срок от 30 дни.

Обобщете най-важните въпроси за обществени консултации. Посочете индикативен график за тяхното провеждане и видовете консултационни процедури.

8. Приемането на нормативния акт произтича ли от правото на Европейския съюз?

○ Да

◉ Не

Приемането на нормативния акт не произтича от правото на Европейския съюз.

1.1. Посочете изискванията на правото на Европейския съюз, включително информацията по т. 6.2 и 6.3, дали е извършена оценка на въздействието на ниво Европейски съюз, и я приложете (или посочете връзка към източник).

1.2. Изборът трябва да съответства на посоченото в раздел 1, съгласно неговата т. 1.5.

9. Изисква ли се извършване на цялостна предварителна оценка на въздействието поради очаквани значителни последици?

○ Да

◉ Не

Не се изисква извършване на цялостна предварителна оценка на въздействието поради очаквани значителни последици.

(преценка съгласно чл. 20, ал. 3, т. 2 от Закона за нормативните актове)

10. Приложения:

Приложете необходимата допълнителна информация и документи.

11. Информационни източници:

1. Закон за висшето образование;
2. Стратегия за развитие на висшето образование в Република България 2021 - 2030 г.;
3. Официален сайт на СУ;
4. Българска академия на науките;
5. Национален статистически институт;
6. Министерство на образованието и науката;
7. Регистър на висшите училища.

Посочете изчерпателен списък на информационните източници, които са послужили за оценка на въздействията на отделните варианти и при избора на вариант за действие: регистри, бази данни, аналитични материали и др.

12. Име, длъжност, дата и подпис на директора на дирекцията, отговорна за извършването на частичната предварителна оценка на въздействието:

Име и длъжност: Росица Колева, директор на дирекция „Висше образование“ в Министерството на образованието и науката

Дата:

Подпис:

7.5.2026 г.

X

Росица Колева
Директор на дирекция ВО
Signed by: Rositsa Hristova Koleva